

**Αφιέρωμα μνήμης και τιμής
στο ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ**

17 Νοέμβρη 1973

Ψωμί - Παιδεία - Ελευθερία

του δασκάλου Ηλία Ν. Σμήλιου (με κάποιες αλλαγές)

Από τα πρώτα μας χρόνια στο σχολείο μαθαίνουμε ότι ο καλύτερος τρόπος διοίκησης μιας χώρας, το καλύτερο πολίτευμα, είναι ή δημοκρατία. Διαβάζουμε στα βιβλία μας ότι από τα αρχαία ακόμη χρόνια, οι πρόγονοί μας σκέφτηκαν ότι ο καλύτερος τρόπος για να διοικείται ο τόπος τους δεν ήταν να αποφασίζει ένας άνθρωπος, ο βασιλιάς ή ο τύραννος, αλλά να αποφασίζουν όλοι μαζί και να εκλέγουν τους ανθρώπους εκείνους που όταν βρίσκονται στην εξουσία, θα εξυπηρετούν τα συμφέροντα του λαού, θα νοιάζονται για το καλό του τόπου και την καλύτερη ζωή των ανθρώπων. Κι αυτό το ονόμασαν ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ. Η Δημοκρατία γεννήθηκε στην Ελλάδα, στην αρχαία Αθήνα!

Μαθαίνουμε ακόμη ότι οι Έλληνες πάντα αγωνίζονταν για να διώξουν αυτούς τους ανθρώπους, ντόπιους ή ξένους, που με τον έναν ή τον άλλον τρόπο τους στερούσαν την ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.

Έναν τέτοιο αγώνα για τη ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ και την ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ θυμόμαστε και τιμούμε σήμερα. Τον αγώνα των ηρωικών φοιτητών και του λαού που κλείστηκαν τον Νοέμβρη του 1973 στο Πολυτεχνείο της Αθήνας ζητώντας Ελευθερία και Δημοκρατία στην Ελλάδα.

Στην Ελλάδα λοιπόν μετά το 1965, τότε που εμείς δεν είχαμε γεννηθεί αλλά οι παππούδες μας ήταν νέοι, υπήρχε μεγάλη πολιτική αστάθεια: οι πρωθυπουργοί και οι κυβερνήσεις άλλαζαν συνέχεια. Αυτήν την πολιτική αστάθεια εκμεταλλεύτηκε μια ομάδα στρατιωτικών, με αρχηγό τον Γεώργιο Παπαδόπουλο, για να ανατρέψει την κυβέρνηση, να διαλύσει τη βουλή που είχε εκλέξει ο λαός και να αναλάβει αυτή την εξουσία. Στις 21 Απριλίου 1967 αυτοί οι στρατιωτικοί, η χούντα, κατάργησε τις ατομικές ελευθερίες των Ελλήνων, κυνήγησε, βασάνισε, εξόρισε, αλλά και σκότωσε πολλούς από εκείνους που μιλούσαν με θάρρος και ζητούσαν Ελευθερία και Δημοκρατία.

Τραγούδι: Τίποτα δεν πάει χαμένο

Σχεδόν πενήντα χρόνια
βάσανα και διωγμοί,
τώρα στη μαύρη αρρώστια
ανάξια πλερωμή.
Το δίκιο του αγώνα
πολλά σου στέρησε,
μα η ζωή λεχώνα
ελπίδες γέννησε.

Τίποτα δεν πάει χαμένο
στη χαμένη σου ζωή,
τ' όνειρό σου ανασταίνω
και το κάθε σου "γιατί".

Ποτέ δε λες η μοίρα
πως σε αδίκησε,
μα μόνο η Ιστορία
αλλιώς σου μίλησε.
Σκυφτός στα καφενεία,
στους δρόμους σκεφτικός,
μα χθες μες στην πορεία
περνούσες γελαστός.

Τίποτα δεν πάει χαμένο
στη χαμένη σου ζωή,
τ' όνειρό σου ανασταίνω
και το κάθε σου "γιατί".

Απαγγέλουν δύο μαθητές: Σσςςς... Μη μιλάς για Δημοκρατία... Μη μιλάς για Ελευθερία... Μην λες ότι η Χούντα δε σ' αρέσει... Μην ακούς τραγούδια του Μίκη Θεοδωράκη... Ο Μίκης Θεοδωράκης είναι στη φυλακή... Μην μάθει κανείς ότι μίλησες γιατί θα σε δείρουν πολύ... Θα σε κλείσουν φυλακή... Και το χειρότερο θα σε διώξουν μακριά... μακριά από το σπίτι σου, μακριά από την οικογένειά σου, σ' ένα νησί, εξορία, μαζί με άλλους σαν κι εσένα που δεν τους αρέσει η χούντα... Κι εκεί η ζωή σου θα είναι μαύρη και η ψυχή σου πιο μαύρη... Μόνος, πεινασμένος, πονεμένος, εξόριστος... Σσςςς... Μη μιλάς...

Ο Γιάννης Ρίτσος ήταν ένας από τους σπουδαιότερους Έλληνες ποιητές με διεθνή φήμη και ακτινοβολία. Το 1948 εξορίστηκε στη Λήμνο στο στρατόπεδο συγκέντρωσης στο Κοντοπούλι. Εκεί γράφει ασταμάτητα, για να καταγγείλει τους βασανισμούς και τα μαρτύρια του σώματος. Τον Φεβρουάριο του 1949 ο ποιητής γράφει το «Καπνισμένο τσουκάλι», ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά έργα για την εποχή της χούντας. Στα γεγονότα του Πολυτεχνείου μελοποιήθηκε από τον Χρήστο Λεοντή και το 1975 κυκλοφόρησε σε δίσκο. Τραγουδούν ο Νίκος Ξυλούρης, η Τάνια Τσανακλίδου και ο Βασίλης Μπαρνής. Ο ίδιος ο Γιάννης Ρίτσος διαβάζει αποσπάσματα του έργου του.

Απόσπασμα από την ποιητική συλλογή «Καπνισμένο τσουκάλι του Γιάννη Ρίτσου:
Χαμογελάμε κατά μέσα.

Αυτό το χαμόγελο, το κρύβουμε τώρα.

Παράνομο χαμόγελο, όπως παράνομος έγινε κι ο ήλιος,
παράνομη και η αλήθεια.

Κρύβουμε το χαμόγελο,
όπως κρύβουμε στην τσέπη μας,
τη φωτογραφία της αγαπημένης μας,
όπως κρύβουμε την ιδέα της λευτεριάς,
ανάμεσα στα δυο φύλλα της καρδιάς μας.

Όλοι εδώ πέρα έχουμε έναν ουρανό και το ίδιο χαμόγελο.

Αύριο μπορεί να μας σκοτώσουν. Αυτό το χαμόγελο,
κι αυτόν τον ουρανό, δεν μπορούν να μας τα πάρουν.

Και η χούντα συνέχιζε να μιλάει για σωτηρία.. Συνέχιζε όμως να τρομοκρατεί και να βασανίζει... Και λαός συνέχιζε να φοβάται και να είναι φτωχός... ένα από τους πρώτους που σκότωσε η χούντα ήταν ο 25χρονος αγωνιστής για τη Δημοκρατία από τη Θεσσαλονίκη, Γιάννης Χαλκίδης. Το όνομά του δολοφονημένου δόθηκε σε δρόμο της ανατολικής Θεσσαλονίκης, στον τόπο της θυσίας του, όπου τιμάται επετειακά η μνήμη του.

Η Ελλάδα περνούσε δύσκολες μέρες. Φτώχεια και πείνα περίμεναν όσους δεν "προσκυνούσαν" τη χούντα. Μετανάστευση στη Γερμανία, την Αυστραλία, τον Καναδά και ξενιτιά. Μοναδική διασκέδαση λίγο τηλεόραση και ραδιόφωνο, μια

ταινία στο σινεμά, γήπεδο και το καφενείο για τους άντρες. Και παντού ο φόβος... τα στόματα κλειστά και τα χαμόγελα σβησμένα...

Ο μεγάλος μας συνθέτης Μίκης Θεοδωράκης κυνηγήθηκε πάρα πολύ από τη χούντα για τις φιλελεύθερες και επαναστατικές του ιδέες που έβγαζε μέσα από τη μουσική και τα τραγούδια του. Φυλακίστηκε, βασανίστηκε και τέλος εξορίστηκε στην αρχή στην Ικαρία και αργότερα στην Μακρόνησο όπου τον βασάνισαν ακόμη περισσότερο. Η μουσική και τα τραγούδια του Θεοδωράκη ήταν απαγορευμένα την εποχή της χούντας, αυστηρά για όλους τους Έλληνες.

Θεατρικό

Στον καναπέ κάθεται ο παππούς, σκεπασμένος με μια κουβέρτα και ακούει στο ραδιόφωνο μια ομιλία του Παπαδόπουλου. Αντιδρά με κινήσεις αποδοκιμασίας. Εμφανίζεται ο γιος του ο Πέτρος με μια τσάντα από τη δουλειά και η νύφη του η Ευγενία με άδειο μπουκάλι λάδι.

Από το ραδιόφωνο ακούγεται η φωνή του Παπαδόπουλου.

ΠΑΠΠΟΥΣ: Τι μας λέει πάλι αυτός; Α ρε και να με βαστούσαν τα πόδια μου να πάρω πάλι τα βουνά!

ΠΕΤΡΟΣ: Τι κάνεις πατέρα;

ΠΑΠΠΟΥΣ: Ακούω αυτόν τον απατεώνα που λέει ότι θα μας σώσει...

ΠΕΤΡΟΣ: Από τι θα μας σώσει; Πάντως όχι από την παγωνιά. Τέλος η θέρμανση. Κουκουλώσου καλά. Δε μου δίνουν πια πετρέλαιο θερεσέ.

ΕΥΓΕΝΙΑ: Και το λάδι τέλος. Πού είναι εκείνος ο τενεκές που είπες ότι θα έφερνες;

ΠΕΤΡΟΣ: Δεν τα κατάφερα... Δεν μου φτάσαν τα λεφτά...

ΕΥΓΕΝΙΑ: Ζήτησες αύξηση από το αφεντικό σου;

ΠΕΤΡΟΣ: Ζήτησα αλλά δε μου έδωσε και μου εξήγησε για "την κρίσιν που περνά η πατρίς"....

ΕΥΓΕΝΙΑ: Κατάλαβα... Από αύριο θα τα τρώμε όλα νερόβραστα.

ΠΑΠΠΟΥΣ: Ο χαφιές! Ίδιος με τον πατέρα του στην κατοχή. Εκείνος προδότης με τους Γερμανούς κι αυτός προδότης με τους χουντικούς.

ΕΥΓΕΝΙΑ: Ο "χαφιές" όμως τώρα κάθεται με την οικογένεια του στο ζεστό τους σπιτάκι κι ετοιμάζονται να φάνε νόστιμό φαγάκι! Ενώ εμείς...

ΠΑΠΠΟΥΣ: Και τι θέλεις να κάνει ο γιος μου, Ευγενία; Να προσκυνήσει αυτούς τους προδότες τους χουντικούς για να πάρει πέντε δραχμές παραπάνω; Εμείς κάποτε...

ΕΥΓΕΝΙΑ: Εσείς κάποτε αγωνιστήκατε να διώξετε τους Γερμανούς κι εμείς τώρα με τη χούντα δεν έχουμε στον ήλιο μοίρα! Τι ειρωνεία, θεέ μου...

ΠΑΠΠΟΥΣ: Αγωνιστήκαμε στα βουνά! Στην παγωνιά! Με ένα ξεροκόματο!

ΕΥΓΕΝΙΑ: Κάτσε τώρα με την κουβέρτα σου, μπας και ζεσταθείς κι εγώ πάω να φτιάξω μια νερόβραστη φασολάδα.

ΠΑΠΠΟΥΣ: Θα πω ένα τραγούδι για να ζεσταθώ. «Βροντάει ο Όλυμπος, αστράφτει η Γκιώνα...»

ΠΕΤΡΟΣ: Τι κάνεις, πατέρα; Τραγουδάς αντάρτικα! Θέλεις να βρεθώ εξόριστος σε κανένα ξερονήσι;

ΕΥΓΕΝΙΑ: Άντε, πιάσαμε πάλι τα αντάρτικα τραγούδια!

ΠΑΠΠΟΥΣ: Στ' άρματα, στ' άρματα, εμπρός στον αγώνα, για τη χιλιάκριβη τη λευτεριά.

ΕΥΓΕΝΙΑ: Για τη χιλιάκριβη τη φασολάδα, να λες καλύτερα.

ΠΕΤΡΟΣ: Πατέρα, σταμάτα αμέσως! Και οι τοίχοι έχουν αυτιά! Κινδυνεύουμε! Ακούνε και τα παιδιά.

ΜΑΡΙΑΝΑ: Ναι, καλέ μπαμπά, κι εγώ σήμερα που κάναμε γεωγραφία, για τα βουνά της Ελλάδας, όταν ρώτησε η δασκάλα «τι ξέρετε για τον Όλυμπο;» σήκωσα το χέρι μου και είπα «ξέρω ένα τραγούδι!» Αυτό που τραγουδάει ο παππούς!

ΠΕΤΡΟΣ: Ωχ... ωχ... ωχ...

ΠΑΠΠΟΥΣ: Μπράβο, κορίτσι μου!

ΜΑΡΙΑΝΑ: Τι μπράβο καλέ παππού; Όταν το άκουσε η δασκάλα με πήγε στον διευθυντή κι εκείνος είπε τον παππού προδότη και με έβαλε να γράψω 100 φορές «Ζήτω η εθνική επανάστασις!»

Κάπως έτσι ήταν η ζωή για πολλές ελληνικές οικογένειες κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, της χούντας. Μια Ελλάδα διχασμένη, πληγωμένη και φοβισμένη... Κι όσο περνούσαν τα χρόνια, όσο η φτώχεια, η δυστυχία και η καταπίεση μεγάλωναν τόσο φούντωνε κι η αγανάκτηση για τη χούντα. Οι Έλληνες άρχισαν να ξεσηκώνονται, να ζητούν τη λευτεριά και τη δημοκρατία, να ζητούν μια καλύτερη ζωή στον τόπο τους.

Από τους πρώτους που ξεσηκώθηκαν ήταν οι φοιτητές. Ζητούσαν την ελευθερία να κάνουν εκλογές στη σχολή τους. Ζητούσαν καλύτερα και ελεύθερα πανεπιστήμια, καλύτερα σχολεία, καλύτερη παιδεία. Ήξεραν όμως πως για να γίνουν όλα αυτά έπρεπε να πέσει η χούντα, να ξανάρθει η Δημοκρατία στη χώρα.

Τον Φλεβάρη του 1973 οι φοιτητές συγκεντρώθηκαν στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας και έκαναν κατάληψη. Η αστυνομία διέλυσε γρήγορα την κατάληψη και τη συγκέντρωση των φοιτητών.

Όμως η εξέγερση είχε ξεκινήσει. Οι φοιτητές, οι εργάτες, οι αγρότες καταλάβαιναν πως χρειάζεται μεγάλος αγώνας, από όλον τον λαό, για να φύγει η χούντα. Και αποφάσισαν να τον κάνουν.

Τραγούδι: Η πλατεία ήταν γεμάτη

Η πλατεία ήταν γεμάτη, με το νόημα που 'χει κάτι απ' τις φωτιές.
Στις γωνίες και τους δρόμους από συντρόφους οικοδόμους, φοιτητές
Κι εσύ έφεγγες στη μέση όλου του κόσμου,
κι ήσουν φως μου, κατακόκκινη νιφάδα σε γιορτή
Σε γιορτή που δεν ξανάδα στη ζωή μου τη σκυφτή.

Η πλατεία ήτανε άδεια και τρελός απ' τα σημάδια, σαν σκυλί
με συνθήματα σκισμένα, σ' έναν έρωτα για σένα έχω χυθεί
Στ' αμφιθέατρο σε ψάχνω, στους διαδρόμους και τους δρόμους,
και ζητώ πληροφορίες και υλικό
Να φωτίσω τις αιτίες που μ' αφήνουνε μισό.

Η πλατεία είναι γεμάτη κι απ' το πρόσωπό σου κάτι έχει σωθεί
στον αγώνα του συντρόφου, στην αγωνία αυτού του τόπου για ζωή
στα παιδιά και τους εργάτες, στους πολίτες, στους οπλίτες,
στα πλακάτ και τη σκανδάλη που χτυπά
Η συγκέντρωση ανάβει κι όλα είναι συνειδητά.

Στις 14 του Νοέμβρη του 1973 οι φοιτητές της Ιατρικής, της Νομικής και του Πολυτεχνείου μαζεύτηκαν στις σχολές τους κι αποφάσισαν ν' αγωνιστούν για καλύτερη παιδεία αλλά ταυτόχρονα και για την ανατροπή της χούντας, για την Ελευθερία και τη Δημοκρατία στην Ελλάδα. Την ίδια μέρα, φοιτητές απ' όλες τις σχολές μαζεύονται στο Πολυτεχνείο της Αθήνας και κλείνονται μέσα. Ξεκινά η κατάληψη του Πολυτεχνείου.

*Σταματήσαμε τα μαθήματα
να κάνουμε ανώτατες σπουδές στους δρόμους.
Οι αρχιτέκτονες χτίζουν οδοφράγματα
Οι γιατροί μαθαίνουν τον πόνο
Οι νομικοί κάνουν πρακτική εξάσκηση στο δίκιο
Οι μαθηματικοί μετρούν τις δυνάμεις
Οι μηχανικοί κατασκευάζουν χιλιόκυκλους
Οι φυσικοί ελέγχουν τη σύνθεση του αίματος.
Οι ζωγράφοι μπροστά στα τανκς ζωγραφίζουν το θάνατο.*

Οι φοιτητές ξέρουν ότι μόνοι δεν μπορούν να πετύχουν το στόχο τους, την ανατροπή της χούντας. Γι αυτό καλούν το λαό να τους συμπαρασταθεί, να συμμετέχει στην εξέγερση.

Κι οι κάτοικοι της Αθήνας αρχίζουν να ανταποκρίνονται στο κάλεσμα των φοιτητών, συγκεντρώνονται το βράδυ στους δρόμους γύρω από το Πολυτεχνείο και διαδηλώνουν κατά της χούντας. Οι φοιτητές μέσα στο Πολυτεχνείο, σκαρφαλωμένοι στα κάγκελα της αυλής, φωνάζουν τα συνθήματά τους, τραγουδούν, γράφουν συνθήματα.

Την επόμενη μέρα, Πέμπτη 15 του Νοέμβρη, οι φοιτητές αρχίζουν να οργανώνουν τη ζωή μέσα στο Πολυτεχνείο. Λειτουργούν ομάδες για το φαγητό, ομάδες που έγραφαν τις προκηρύξεις, ιατρείο και φαρμακείο για τους τραυματίες από τα χτυπήματα της αστυνομίας.

Για να έχουν καλύτερη επικοινωνία με το λαό, οι φοιτητές βάζουν σε λειτουργία ένα ραδιοφωνικό σταθμό που εκπέμπει στους 1050 χιλιόκυκλους: το «Σταθμό των ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ, των ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ».

Από το ραδιόφωνο ακούγεται το ηχητικό ντοκουμέντο: Ραδιοφωνικός σταθμός.

Ομάδες φοιτητών βγαίνουν στους δρόμους, σταματούν αυτοκίνητα και λεωφορεία για να μοιράσουν προκηρύξεις, γράφουν συνθήματα στους τοίχους, καλούν το λαό της Αθήνας, όλους τους Έλληνες ν' αγωνιστούν μαζί τους κατά της χούντας.

Και ο λαός ανταποκρίνεται στο κάλεσμα των φοιτητών. Εργάτες, αγρότες, μαθητές, χιλιάδες λαού βγαίνουν στους δρόμους και συγκροτούν πορείες προς το Πολυτεχνείο παρά την απαγόρευση, το κυνηγητό και τον ξυλοδαρμό τους από την αστυνομία. Τώρα πια τίποτα δε σταματά τον λαό.

Οι δρόμοι γύρω από το Πολυτεχνείο γεμίζουν από χιλιάδες διαδηλωτές. Όσοι μπορούν, μπαίνουν μέσα στο Πολυτεχνείο και μαζί με τους φοιτητές, σκαρφαλωμένοι πάνω στα κάγκελα, φωνάζουν συνθήματα για Ελευθερία και Δημοκρατία! Συνθήματα για να φύγει η χούντα! Για ΨΩΜΙ - ΠΑΙΔΕΙΑ - ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.

ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ της Κωστούλας Μητροπούλου

Πίσω απ' τα κάγκελα ελεύθεροι χιλιάδες
στο δρόμο περπατάει αργά η φοβέρα,
πίσω απ' τα σίδερα ονειρεύονται μανάδες
παιδιά που έχουνε αλλάξει σε μια μέρα.

Μπροστά απ' τα κάγκελα οι σκλάβοι που φοβούνται
όπλα κρατάνε και ο δρόμος τους ανήκει

πίσω απ' τα κάγκελα φωνές που δε φοβούνται
και μοιάζουν θάλασσα που πλέει ένα καΐκι.

Πίσω απ' τα σίδερα τα μάτια της γενιάς τους
χαμογελάνε σ' ένα φως που ξημερώνει
έξω στο δρόμο η ντροπή κι η παγωνιά τους
βήμα με βήμα την ελπίδα τη σκοτώνει.

Τη νύχτα μένουν μέσα στο Πολυτεχνείο περίπου 4 χιλιάδες άτομα. Με το ξημέρωμα της 16ης Νοεμβρίου η εξέγερση κατά της χούντας απλώνεται σ' όλη την Ελλάδα. Φοιτητές κάνουν κατάληψη στο Πολυτεχνείο της Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο της Πάτρας, στη Δράμα... Ο αγώνας γίνεται παλλαϊκός, γίνεται αγώνας για την ελευθερία, για τη Δημοκρατία, για τον άνθρωπο!

Ταυτόχρονα όμως γίνεται σκληρότερη και η στάση της χούντας. Έξω από το Πολυτεχνείο ισχυρές δυνάμεις της αστυνομίας ρίχνουν δακρυγόνα, δέρνουν άγρια όποιον συλλαμβάνουν, πυροβολούν στο ψαχνό. Οι τραυματίες είναι πολλοί και υπάρχουν ήδη κάποιοι νεκροί. Ένας από τους πρώτους νεκρούς ήταν ο 17χρονος μαθητής Διομήδης Κομνηνός.

Τραγούδι: Λεβέντης

Σαν τον αϊτό φτερούγαγε στη στράτα
τον καμαρώνει η γειτονιά στα παραθύρια
με χαμηλά τα μαύρα του τα μάτια
λεβέντης εροβόλαγε.

Στα ματιά του ένα σύννεφο
μες την καρδιά του σίδερο.
Κυλάει το αίμα, σκέπασε τον ήλιο
κι ο χάρος εροβόλαγε.

Σφαλούν τα μάτια κι οι καρδιές
σφαλούν τα παραθύρια
μετά χυμάει ο Χάροντας καβάλα
κι εκείνος χαμογέλαγε.

Ποιος κατεβαίνει σήμερα στον Άδη;
Ποιον κουβεντιάξει η γειτονιά κι ανανταριάζει;
Γιατί βουβά είναι τα βουνά κι οι κάμποι;
Λεβέντης εροβόλαγε.

Θεατρικό (συνέχεια)

ΠΑΠΠΟΥΣ: Κουράγιο, παιδιά! Θα το νικήσουμε το θεριό...

ΕΥΓΕΝΙΑ: Αχ το αγόρι μου... Ο Κώστας μου, είναι εκεί... σ' αυτό το μακελειό! Θεέ μου...

Γιατί; Γιατί πήγε εκεί;

ΠΑΠΠΟΥΣ: Γιατί εκεί είναι η θέση του! Στους δρόμους μέχρι να πέσει η χούντα!

ΕΥΓΕΝΙΑ: Δεν ακούς τι γίνεται; Αυτοί πυροβολούν στο ψαχνό. Κι εγώ το παιδί μου το θέλω ζωντανό.

ΠΑΠΠΟΥΣ: Α, ρε και να με βαστούσαν τα πόδια μου... Πρώτος θα ήμουν στο Πολυτεχνείο!

ΜΑΡΙΑΝΑ: Παππού, γιατί αυτοί οι άνθρωποι δέρνουν τον κόσμο; Γιατί πυροβολούν τα νέα παιδιά;

ΠΑΠΠΟΥΣ: Γιατί οι δικτάτορες δεν δε θέλουν να δώσουν ελευθερίες στο λαό τους!

Από το ραδιόφωνο ακούγεται: «Είμαστε άοπλοι...»

ΠΑΠΠΟΥΣ: Κουράγιο παιδιά! Δε θα τολμήσουν... Δεν μπορούν να ταβάλουν μ' όλο το λαό...

ΠΕΤΡΟΣ (Μπαίνει λαχανιασμένος): Ήρθε ο Κώστας;

ΕΥΓΕΝΙΑ: Όχι... Γιατί είσαι έτσι; Πήγες κι εσύ εκεί...

ΠΕΤΡΟΣ: Ναι, Ευγένεια, πήγα κι εγώ στο Πολυτεχνείο, όπως θα 'πρεπε να πάμε όλοι...

ΜΑΡΙΑΝΑ: Τι γίνεται εκεί μπαμπά;

ΠΕΤΡΟΣ: Προσπάθησα να πλησιάσω αλλά δεν κατάφερα να φτάσω μέχρι τα κάγκελα. Η αστυνομία κυνηγά και συλλαμβάνει τους διαδηλωτές. Δε μπορείς να αναπνεύσεις εκεί γύρω. Πνίγεσαι από τα καπνογόνα και τα δακρυγόνα που ρίξαν. Καθώς τρέχαμε να γλιτώσουμε, είδαμε να πλησιάζουν στο Πολυτεχνείο κάποια τανκς... Έστειλαν το στρατό να ταβάλει με άοπλα παιδιά...

ΕΥΓΕΝΙΑ: Τανκς! Τα παιδιά μας! Θα σκοτώσουν τα παιδιά μας! Γιατί, Κωστάκη μου; Γιατί πήγε εκεί;

ΠΑΠΠΟΥΣ: Δολοφόνοι!

ΠΕΤΡΟΣ: Ηρεμήστε! Δεν είναι δυνατόν να επιτεθούν σε τόσα παιδιά!

ΜΑΡΙΑΝΑ: Μη φοβάσαι, μαμά. Ο Κώστας μας είναι δυνατός! Δεν μπορούν να τον σκοτώσουν.

ΠΑΠΠΟΥΣ: Σε λίγο θα έρθει... Θα έρθει το αγόρι μου...

Τραγούδι: Προσκύνημα

Πάμε κι εμείς στην αυλή του φθινοπώρου
πίσω απ' τα πετρωμένα στάχια του καλοκαιριού
πάμε κι εμείς στα παιδιά που κοιμήθηκαν
κάτω απ' τα ματωμένα νύχια του περιστεριού
πάμε να δεις στην αυλή που μεγάλωσαν
Δυο παιδιά ερωτευμένα
δυο παιδιά του χαμού
Ορέστη απ' το Βόλο
Μαρία απ' τη Σπάρτη
γυρεύω το γιο μου

Μαρία απ' τη Σπάρτη
Ορέστη απ' το Βόλο
την κόρη μου θέλω
Δυο παιδιά ερωτευμένα
δυο παιδιά του Χαμού
Ορέστη απ' το Βόλο
Μαρία απ' τη Σπάρτη
γυρεύω το γιο μου
Μαρία απ' τη Σπάρτη
Ορέστη απ' το Βόλο
την κόρη μου θέλω

Θεατρικό (συνέχεια)

Ακούγονται βήματα στην πόρτα. Μπαίνουν ο Κώστας με μια κοπέλα κι ένα νεαρό, χτυπημένοι και με ξεσκισμένα ρούχα.

ΠΕΤΡΟΣ: Κώστα...

ΚΩΣΤΑΣ: Κλείσε γρήγορα, πατέρα! Γρήγορα!

ΕΥΓΕΝΙΑ: Κωστάκη μου! Τι σου κάνανε, αγόρι μου;

ΚΩΣΤΑΣ: Καλά είμαι, μάνα. Λίγο νερό φέρε μας μόνο και κάτι να καθαρίσουμε τις πληγές των παιδιών.

(Η Ευγενία φεύγει και ξαναγυρίζει με τα πράγματα που της ζήτησε).

ΠΑΠΠΟΥΣ: Αχ παιδιά μου! Μου θυμίσате τα νιάτα μου...

ΠΕΤΡΟΣ: Πείτε τι έγινε, παιδιά. Φοβηθήκαμε πάρα πολύ...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Είμαι συμφοιτήτρια του Κώστα. Μπήκα κι εγώ στο Πολυτεχνείο να αγωνιστώ για μια καλύτερη ζωή!

ΜΑΡΚΟΣ: Κι εγώ! Θέλουμε να ζήσουμε ελεύθεροι!

ΚΩΣΤΑΣ: Η Δημοκρατία γεννήθηκε στην Ελλάδα! Δεν μπορεί να μας τη στερεί η χούντα!

ΕΥΓΕΝΙΑ: Και δε φοβηθήκατε;

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Ναι, στην αρχή φοβήθηκα. Όταν έφτασα έξω από το Πολυτεχνείο κι είδα την αστυνομία να δέρνει αλύπητα όποιον έπεφτε στα χέρια της, φοβήθηκα και για μια στιγμή σκέφτηκα να γυρίσω πίσω...

ΚΩΣΤΑΣ: Και ποιος δε φοβάται, ρε μάνα, όταν βλέπει δεκάδες αιμόφυρτους ανθρώπους γύρω του; Πώς να μη φοβηθείς όταν βλέπεις ένα όπλο να σηκώνεται μπροστά σου και σκέφτεσαι πως εσύ ή ένας φίλος σου είναι ο στόχος;

ΜΑΡΚΟΣ: Τότε σου μένει μόνο το όνειρο να σε κρατάει... Κι όταν κοιτάζεις γύρω σου και βλέπεις χιλιάδες ανθρώπους με το ίδιο όνειρο, τότε ξεπερνάς το φόβο και τ' όνειρο γίνεται ελπίδα...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Έτσι κι εγώ μπήκα μέσα. Κι όταν χθες βράδυ είδα να 'ρχεται ο στρατός, όταν τα τανκς παρατάχθηκαν έξω απ' την πύλη του Πολυτεχνείου, έσφιξα τα χέρια των διπλανών μου και στη στιγμή ξέχασα κάθε φόβο.

ΜΑΡΚΟΣ: Σκαρφαλωμένοι πάνω στα κάγκελα συνεχίσαμε να φωνάζουμε τα συνθήματά μας, τραγουδούσαμε τον εθνικό ύμνο. Δεν μπορούσαμε να πιστέψουμε πως θα μας χτυπήσουν τα αδέρφια μας οι φαντάρτοι...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Μια κοπέλα ήταν σκαρφαλωμένη στην πύλη...

ΚΩΣΤΑΣ: Το τανκ προχώρησε και γκρέμισε την πύλη του Πολυτεχνείου... Μαζί της καταπλάκωσε και την κοπέλα κι όλους αυτούς που ανέμιζαν σημαίες και τραγουδούσαν τον εθνικό ύμνο.

ΜΑΡΚΟΣ: Στρατός κι αστυνομία μπήκαν μέσα στο Πολυτεχνείο κι άρχισαν να δέρνουν, να συλλαμβάνουν, να τραυματίζουν και να σκοτώνουν... Υπάρχουν πολλοί νεκροί. Άλλοι μιλούν για 50, άλλοι για 70. Ίσως δε μάθουμε ποτέ πόσοι πραγματικά ήταν....

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Κι ύστερα άρχισε το κυνηγητό στους δρόμους της πόλης...

ΚΩΣΤΑΣ: Αλλά κι αν για πολλές μέρες ακόμη μας κυνηγούν κι αν ακόμη μας συλλάβουν, πάντα τα όνειρά μας θα είναι οι εφιάλτες τους!

Το Πολυτεχνείο έπεσε... Αλλά ο αγώνας των αγωνιστών του δεν πήγε χαμένος. Μετά από λίγους μήνες, τον Ιούλιο του 1974, αφού πρώτα πρόδωσε και την Κύπρο στους Τούρκους, η χούντα έπεσε!

Οι αγώνες όμως για την Ελευθερία και τη Δημοκρατία δεν σταματούν ποτέ! Εμείς οι νέοι άνθρωποι θα πρέπει πάντα να αγωνιζόμαστε για μια Ελλάδα ελεύθερη και δημοκρατική.

Στη μνήμη όλων των αγωνιστών του Πολυτεχνείου ας πούμε όλοι μαζί το σύνθημά τους: ΨΩΜΙ - ΠΑΙΔΕΙΑ - ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Τραγούδι: Κεμάλ

Στης Ανατολής τα μέρη μια φορά και ένα καιρό
ήταν άδειο το κεμέρι, μουχλιασμένο το νερό.
Στη Μοσσούλη, τη Βασσόρα, στην παλιά τη χουρμαδιά
πικραμένα κλαίνει τώρα της ερήμου τα παιδιά.

Κι ένας νέος από σόι και γενιά βασιλική
αγροικάει το μοιρολόι και τραβάει κατά εκεί.
Τον κοιτάν οι Βεδουίνοι με ματιά λυπητερή
κι όρκο στον Αλλάχ τους δίνει, πως θ' αλλάξουν οι καιροί.

Σαν ακούσαν οι αρχόντοι του παιδιού την αφοβιά
ξεκινάν με λύκου δόντι και με λιονταριού προβιά
απ' τον Τίγρη στον Ευφράτη, απ' τη γη στον ουρανό
κυνηγάν τον αποστάτη να τον πιάσουν ζωντανό.

Πέφτουν πάνω του τα στίφη, σαν ακράτητα σκυλιά
και τον πάνε στο χαλίφη να του βάλει την θηλιά
μαύρο μέλι μαύρο γάλα ήπια εκείνο το πρωί
πριν αφήσει στην κρεμάλα τη στερνή του την πνοή.

Με δύο γέρικες καμήλες μ' ένα κόκκινο φαρί
στου παράδεισου τις πύλες ο προφήτης καρτερεί.
πάνε τώρα χέρι χέρι κι είναι γύρω συνεφιά
μα της Δαμασκού τ' αστέρι τους κρατούσε συντροφιά.

Σ' ένα μήνα σ' ένα χρόνο βλέπουν μπρος τους τον Αλλάχ
που από τον ψηλό του θρόνο λέει στον άμυαλο Σεβάχ:
«νικημένο μου ξεφτέρι δεν αλλάζουν οι καιροί,
με φωτιά και με μαχαίρι πάντα ο κόσμος προχωρεί»